

SAĞLIK TURİZMİ ve KÜRESEL REKABET EDEBİLİRLİK

SAĞLIK TURİZMİ ve KÜRESEL REKABET EDEBİLİRLİK

Sağlık turizmi uluslararası ticaret örgütü (WTO) tarafından hizmet sektörü ticaretinin alt bileşeni olarak kabul edilmiştir. Buna bağlı olarak sağlık temalı bir işlem olması ve sağlığın ticarileştirilemeyeceği yönündeki kaygı ve düşünceler ticari gerçekliği yansıtmamaktadır. Sonuçta profesyonel bireylerin emek ve bilgi yoğun eylemleri ile üretilen bir değer ortadadır ve bunun ekonomik bir karşılığının olması doğaldır. Ekonomik karşılığı olan tüm diğer öğeler gibi sağlık turizmi içinde uluslararası ve ulusal rekabet doğal bir süreçtir.

Rekabet edebilirlik, bir ekonominin serbest ticaret ve piyasa koşullarında, yerel ve uluslararası piyasaların taleplerini karşılayan mal ve hizmetleri üretebilme gücüne ne derece sahip olduğunu anlatan bir kavramdır. Bu tanımla eş zamanlı olarak rekabet edebilirlik, ülkelerin üretimi ve reel geliri artırmayı ve bu artışı sürdürmeyi ne derece sağlayabildiğiyle ilgilidir. Bir ülkenin rekabet edebilme gücü, o ülkede yakalanan yaşam standardının seviyesini de göstermektedir. Ülkelerin yaşam standartları büyük ölçüde verimliliklerine dayalı olduğundan rekabet edebilirliğin de temel olarak dayandığı nokta verimliliklerdir.

Bir ülkenin sağlık turizminde ya da esas özünde sağlık hizmetlerinde rekabet edebilme gücü, o ülkede yakalanan sağlık hizmeti standardının seviyesini ile doğrudan alakalıdır. Ülkelerin sağlıklı yaşam standartları ya da sağlık hizmetlerine ulaşım ve kapsayıcılık standartları büyük ölçüde sağlık sistemine dayalı olduğundan sağlık turizminde rekabet edebilirliğin de temel olarak dayandığı nokta ülkenin sağlık sistemi ve sağlık koşullarıdır.

Sağlık hizmetlerinde rekabet edebilirlik ülkeler seviyesinde ekonomik bütünleşme ve küreselleşme sürecinin yoğunlaştığı bu dönemde, sağlık sisteminin büyümeye ne derece uyum sağlayabildiğine, vatandaşlarına sürdürülebilir sağlıklı yaşam şartları yanında yüksek kalitede hizmeti hangi ölçüde sağlayabildikleriyle ilgilidir. Sağlık sektörünün rekabet edebilirliği, hizmet faktörlerinin etkin ve verimli kullanılmasıyla belirlenir.

Özetle, rekabet edebilir olmak, ülkedeki firmaların sundukları hizmeti kaliteli, uygun maliyetlerde sağlamaları ve rekabet edebilir fiyatlarla yerel ve uluslararası piyasalarda pazarlayabilmeleri demektir. Bununla birlikte, sağlık sistemi faktörlerinin etkin ve doğru alanlarda kullanılmasıyla verimliliğin artması ülkenin gelen sınır ötesi hasta kaynaklı gelirini ve vatandaşların daha iyi hizmet alma olasılığını artıracak gibi, sağlık hizmeti standartlarının da iyileşmesini destekleyecektir. Rekabet edebilirlik nihayetinde vatandaşlara istenilen ve arzulanen düzeyde sağlık hizmeti sunmak için üzerinde önemle durulması gereken temel unsurların başında gelmektedir.

Bu kapsamda Dünya Ekonomi Forumu tarafından rekabet edebilirlik; bir ülkenin üretkenlik seviyesini gösteren kurumların, politikaların ve faktörlerin bir birleşimi olarak tanımlanmaktadır. Üretkenlik seviyesi ve büyümenin temel etmenlerinden olan verimlilik refahı simgelemektedir. Dünya ekonomisinin II. Dünya Savaşı'ndan sonraki en sorunlu mevcut durumu, gelişmekte olan ülkelerin küresel ekonomi için ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir. Gelişmiş ekonomiler kriz sonrası süreçte vatandaşlarının alışık olduğunu refah düzeyini sağlama çabasına girerken gelişmekte olan ülkelerin daha makul maliyetler sunduğu ürün ve hizmetlere

yönelmişlerdir. Bu durum en maliyetli sektörlerin başında gelen sağlık hizmetleri içinde böyledir.

Dünya çapında ülkelerin potansiyellerine ilişkin değerlendirmeler yapmak ülkelerin planlama, kalkınma ve büyüme süreçlerinde kolaylaştırıcı bir rol oynamaktadır. Söz konusu değerlendirme raporları ülkelerin sağlık sistemleri temel faktörlerini anlamak konusundan katkıda bulunmakta, bazı ülkelerin sınır aşan hastaya dayalı gelir seviyesini artırmadaki başarısını anlamaya yardımcı olmakta ve politika uygulayıcılarına, sektör liderlerine gelişme adına gerekli olan uygulamalar konusunda fikir vermektedir.

SATURK sağlık turizminde küresel rekabet edebilirlik adına hükümetlerin, iş dünyasının ve sivil toplumun bir araya geldiği bir platform oluşturmakta ve tüm sektörün standartlarını geliştirmek için gerekli olan reformların oluşturulmasında bir katalizör görevi görmektedir. Bu sayede uygulayıcıların veya sağlık hizmet sunucularının, veri eksikliğinden veya sürdürülebilir rekabet değişkenlerine uyum açısından yaşanabilecek sorunların çözümünde gerekli koordinasyon sağlanacaktır. Bu nedenle koordinasyonun, ilk adım olarak göz önünde bulundurulması gerekmektedir. SATURK, çalışmalarını ve yöntemlerini daha sağlıklı ve kesin veri vermek amacıyla güncelleyecek ve geri bildirimleri toplayarak çalışmalarını ileri düzeye taşıma çabası güdecektir.

Sağlık Turizmine Özelleştirilmiş Küresel Rekabetçilik Bileşen

Üretkenliği ve rekabetçiliği belirleyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar; yatırım, altyapı, eğitim, teknolojik ilerleme, makroekonomik istikrar, iyi yönetim, piyasa etkinliği ve benzeri diğer hususlardır. Tüm bu faktörler rekabetçilik ve büyüme için önemli olmakla birlikte, bunlardan ikisi veya daha fazlası da aynı anda önemli olabilir. Bu nedenle küresel rekabet edebilirlik endeksinde birçok farklı unsurun ağırlıklı ortalaması dikkate alınarak, rekabet edebilirliğin 12 alt endeksi oluşturulmuştur. Bu alt endeksleri sağlık turizmi özelinde şu şekilde yorumlayabiliriz:

1. Kurumsal ortam (mevzuat)

Kurumsal ortam; bireyler, firmalar ve devletin etkileşim içinde bulunduğu yasal ve idare çerçeve tarafından belirlenmektedir. Sağlam ve adil bir mevzuat ortamının önemi ekonomik krizin yaşandığı son 10 yıl boyunca daha da belirgin hale gelmiştir.

Sağlık mevzuatının açıklığı ve kalitesi özel sağlık sektörünün yatırım kararlarını ve hizmet organizasyonunu etkilediğinden rekabetçilik ve büyüme üzerinde kuvvetli bir etkisi vardır. Tüm sektörlerde olduğu gibi sağlık sektöründe de devletin tutumu ve devletin işlemlerinin etkinliği de çok önemlidir. Aşırı bürokrasi ve kırtasiyecilik, hukuki düzenlemelerin fazlalığı, yolsuzluk, şeffaflığın bulunmaması gibi hususların önemli ekonomik maliyetleri olmakta ve gelişme sürecini yavaşlatmaktadır. Ayrıca ekonomi literatürü kamusal ve özel kuruluşların refahı artırma sürecindeki konumlarına özellikle önem vermektedir.

2. Altyapı

Gelişen ve etkin bir altyapı, sağlık hizmeti faaliyetin seviyesini belirleyen önemli bir faktör olması nedeniyle sağlık sisteminin verimli işlemesi için kritik öneme sahiptir. İyi altyapı, bölgeler arasındaki farklılıkların etkisini azaltır. Ulusal sağlık sektörünü kontrollü bir şekilde birbirine bağlar ve diğer ülke ve bölgelere hizmet sunumunu kolaylaştırır.

Özellikle verimli ulaşım türleri, sağlık hizmeti alacak bireylerin hizmetlerini güvenli ve zamanında almalarını sağlar. Ayrıca iletişim teknolojileri geniş iletişim ağları bilgi akışının hızlı ve serbestçe gerçekleşmesi ulusal ve uluslararası güven faktörü olarak çok önemlidir.

Sağlık sektörünün engelsiz şekilde çalışmasını sağlayacak olan enerji arzının temin edilmesi, bütünleşik ve yaygın telekomünikasyon ağı, yakın çevrede ulaşım sorunlarının çözülmesi, yerel yönetimlerin çevre duyarlılığı sektörünün etkinliği artıracaktır.

3. Makroekonomik Çevre

Makroekonomik istikrar iş dünyası için önemli olduğu gibi, ülkenin rekabetçiliği açısından da önemlidir. Enflasyon oranları yüksekse, özellikle özel sektörün verimli bir biçimde çalışması mümkün değildir. Makroekonomi istikrarlı değilse ekonomi sürdürülebilir bir biçimde büyüyemez ve sağlık sektöründe de hizmet sunumunu olumsuz etkileyecek sorunlar ortaya çıkar.

4. Sağlık ve Temel Eğitim

Sağlıklı bir işgücü bir ülkenin sağlık turizminde rekabetçiliği ve üretkenliği için hayati derece de önemlidir. Sadece sağlık eğitimi değil beraberinde çalışanların sağlık turizmi potansiyellerini yükseltmek için özel dizayn edilmiş eğitimler verilmesi gereklidir. Sağlık turizmi konusunda kurumlarda yeterli bilgi birikiminin olmaması ya da zayıf olması hızla düzeltilmesi gereken bir sorundur.

Sağlık turizmi temel eğitimi, her bir bireyin çalıştığı sağlık kurumunda ilgili konuda verimliliğini yükseltir. Sağlık turizmi temel eğitim eksikliği çeken personel ancak basit işlemleri yerine getirmekte ve farklı bir kültüre sahip bireylerle iletışim becerileri konusunda sorun yaşamaktadır. Bu da sektörün başarısını olumsuz etkilemektedir. Bu kritik alana ayrılan kaynakların arttırılması ve bu kaynakların kullanımında ortaya çıkan zorlukların kaldırılması önemlidir.

5. Yüksek Eğitim ve Öğretim

Bugünün küreselleşen dünyası, değişen şartlara ve sağlık sisteminin artan ihtiyaçlarına hızlı bir biçimde uyum sağlayan çalışanları gerekli kılmaktadır. Yükseköğretimde sağlık turizmi temalı verilen eğitimin sadece tıp fakültelerinde değil sektörün diğer bileşenleri olan turizm, ulaşım ve iletişim gibi fakültelerde de verilmesi gerekmektedir.

Birçok ülkede ihmal edilen sürekli ve sürdürülebilir mesleki eğitim yanında yaşam boyu öğrenme ile çalışanların niteliklerini artırma yönünden çalışmalar devam etmelidir.

6. Sektörel Etkinlik

Sağlıkta sağlıklı bir rekabet, piyasa etkinliğini ilerletme açısından önemlidir. Hizmet üretimi için en iyi ortamın sağlanabilmesi adına belirlenmiş mevzuat çerçevesinin sektöre yönelik devlet müdahalesini minimum düzeyde tutması önemlidir. Sektörün yine mevzuat çerçevesinde olmak kaydı ile kendi dinamiklerini oluşturması yönünde destekleyici olmak gerekir. Son dönemde

dünyanın karşı karşıya kaldığı ekonomik kriz ekonomilerin dünya çapında birbirlerine olan bağımlılıklarının ve büyümenin dünya ticaretinin serbestliği ile yakın ilişkisinin altını çizmiştir. Nitekim ülke ekonomilerine en ağır yükü getiren sağlık hizmetlerinin ekonomik kriz sonrasında globalleşmesinin ve artık sınır ötesine taşınmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır.

7. Çalışan Etkinliği

Çalışan etkinliği ve esnekliği, sağlık hizmeti sunan personelin en verimli oldukları alanlarda istihdam edilmesi açısından önemlidir. Sağlık turizmi özelinde değerlendirildiğinde sağlık turizmine yönelik hizmet üretme hedefinde olan tesislerde yabancı dil konusunda yeterli olan personelin çalıştırılması hem sistemin hem personelin etkinliği adına önemlidir. Başarılı bir sağlık turizmi çalışan politikasında; sağlık çalışanı ve sağlık tesisi ilişkisinin doğru kurgulanmış olması, kişilerin yeteneklerine uygun alanlarda çalıştırılması önem kazanmaktadır.

8. Sağlık Sisteminin Finansal Gelişimi

Yaşanılan ekonomik krizler, ekonomik faaliyetler için sağlam ve iyi işleyen bir finans sektörünün sağlık sektörü dahil olmak üzere tüm sektörler için önemini ortaya koymuştur. Etkili bir sağlık finansmanı kamu kaynaklarının en üretken biçimde kullanımını ve sağlık turizmi sayesinde dışarıdan sağlanan kaynakların en verimli alanlara yönlendirilmesini sağlar.

9. Teknolojik Hazırlık

Bugünün küreselleşen dünyasında sağlık turizminde hedefi olan ülkeler için rekabet edebilmek açısından sağlık tesislerinde teknoloji artan biçimde öneme sahiptir. Teknolojik gelişmişlik hizmet üretiminde kalite odaklı çalışmanın önemli basamaklarından biridir ve sınır aşarak tedavi yolculuğuna çıkacak bireylerin öncelendiği bir başlıktır.

10. Sağlık Sektörü Büyüklüğü

Gelişmiş ve genişlemiş bir sağlık sektörü özellikle özel sektörün sektör dinamikleri içerisinde kendisini gözden geçirme zorunluluğunu ortaya çıkardığı için hizmet kalitesini etkiler. Sektör büyüklüğünün ölçümünde hem iç hem de dış talebin değerlendirilmesi önemlidir, böylece hizmet ihracatı yapılabilecek ülkelerin ve coğrafi bölgelerin değerlendirilmesi sağlanır.

11. Sağlık Tesisi İşletmeciliği Gelişmişliği

Şüphe yok ki, gelişmiş sağlık tesisi işletmeciliği uygulamaları sağlık hizmeti üretiminde daha yüksek bir etkinliğin oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bu noktada göz önüne alınması gereken iki önemli unsur sektörün genel işletme kültürü ve o kültür içerisinde bir tesisin işletme mantığıdır. Hem oluşan bütün hem de o bütünü oluşturan parçaların her birinin ayrı önemi vardır.

12. Yenilikçilik

Rekabet edebilirliğin son alt endeksi yenilikçiliktir. Sağlık turizmi odaklı olarak kurumların iyileştirilmesi, altyapının yapılması, eğitimler verilmesi ve en ideal mevzuatın geliştirilmesi her

zaman yaşanan sürece mağlup olacaktır. Arık dünya daki gelişme ve değişim hızı bir önceki yüzyıl gibi değildir ve hem kurumların hem de sektörün uzun vadede rekabet edebilme güçleri teknolojik inovasyon yapmak ve/veya yapılanları takip etmek sayesinde artırılabilir.

Gelişmişlik Düzeyi

Sağlık turizmine özelleştirilmiş olan bu kriterler tüm ülkeler açısından geçerli olmasına rağmen, her ülkeyi farklı yollarda etkilemektedirler. Örneğin Tayland'ın rekabetçiliğini artırmak için izlemesi gereken yol ile Macaristan'ınki aynı değildir. Burada önemli olan ülkelerin gelişmişlik düzeyi ve düzey ile doğru ilişkilendirilmiş planlama yapılmasıdır.

Düzyey 1: İlk aşamada sağlık turizmi kaynak faktörlerine dayalı olarak çalışır. Ülkeler ve/veya sağlık tesisleri kaynak faktörlerine (temel olarak vasıfsız işgücü ve doğal kaynaklar) bağlı olarak rekabet pozisyonu alırlar. Sağlık tesisleri bu ortamda düşük personel ücretlerin yansması ve düşük genel gider maliyetleri ile tutunurlar. Ancak bu düzeydeki ülke ve/veya tesisler düşük düzey özgün olmayan üretkenlik sayesinde basit hizmetleri sunarlar ve fiyat temelinde rekabet ederler. Yukarıda belirtilen endekslerden ilk 4'ü bu aşama açısından önemlidir. Bu düzyeye örnek olarak bazı Orta Avrupa ülkelerinde sunulan vasıfsız termal sağlık hizmetleri ya da Uzakdoğuda sağlık bilimleri konusunda eğitimsiz bireylerce sunulan alternatif tıp uygulamaları verilebilir.

Düzyey 2: Ülkenin gelişmişliğinin artması ile hem üretkenlik artmış, hem sağlık hizmetinin kalitesi artmıştır ve maliyetler yükselmiştir. Bu düzeyde rekabet hizmet çeşitliliği üzerindedir. Bu düzeyde uluslararası veya ulusal rekabetçilik artan bir biçimde yüksek eğitim ve öğretim, profesyonel sağlık çalışanları, gelişmiş sağlık sektörü dinamikleri, teknoloji ile yürütülür. Yukarıda belirtilen endekslerden 5-10 arası bu aşama açısından önemlidir.

Düzyey 3: En sonunda ülkeler yenilikçilik odaklı aşamaya geçerler. Bu aşamada ülkeler ve sağlık tesisleri en gelişmiş teknoloji, en profesyonel çalışan ve en bilimsel uygulama gibi süreçleri kullanarak yeni ve farklı hizmetler üreterek rekabet etmektedirler. Yukarıda belirtilen endekslerden 11 ve 12 bu aşama açısından önemlidir.

Türkiye, gelişmişlik düzeyi açısından yapılan ve 5 kademededen oluşan sınıflandırmada düzey 2'den düzey 3'e geçiş aşamasındadır. Bu aşamadaki ülkelerden bazıları Arjantin, Brezilya, Rusya Federasyonu, Malezya, Polonya, Macaristan, Kazakistan ve Meksika'dır.

Şekil 1: Sağlık Turizminde Rekabet Edebilirliğin Düzeyleri ve Endeksleri

Tablo 1: Ülkelerin Kalkınma Aşamalarında Ana Başlıkların Ağırlığı ve Gelir Düzeyi Eşliği

KALKINMA AŞAMALARI					
	Düzey 1	Düzey 1'den 2'ye Geçiş	Düzey 2	Düzey 2'den 3'e Geçiş	Düzey 3
Kişi Başına GSYH (ABD Doları)	<2.000	2.000-2.999	3.000-8.999	9.000- 17.000	>17.000
Temel Gereksinimlerin Ağırlığı	%60	%40-60	%40	%20-40	%20
Etkinliği Artırıcıların Ağırlığı	%35	%35-50	%50	%50	%50
Yenilikçilik ve Gelişmişlik Faktörlerinin Ağırlığı	%5	%5-10	%10	%10-30	%30

Kalkınmışlık endeksleri değerlendirilirken ülkelerin buldukları kalkınmışlık düzeylerine ve kişi başına GSYH miktarlarına bakılarak üç ana başlık olan “temel gereksinimler”, “etkinliği artırıcılar” ile “yenilikçilik ve gelişmişlik faktörleri” başlıklarında farklı ağırlıkta değerlendirilmektedir. Örneğin tüm sektörler birlikte değerlendirildiğinde ikinci aşamadan üçüncü aşamaya geçiş evresinde olan ülkemiz için 2014 yılında puanlama yapılırken temel gereksinimler ana başlığı %36,2, etkinliği artırıcılar ana başlığı %50 ve yenilikçilik ve gelişmişlik faktörleri ana başlığı ise %13,8 ağırlığına sahiptir. Bu sistem ile birbirinden farklı gelişmişlik düzeylerine ve farklı avantajlara sahip olan ülkeler arasındaki karşılaştırmanın daha sağlıklı bir yapıda olması hedeflenmektedir.

Bu tabloya göre bakıldığında ülkemiz ikinci düzey olan etkinlik çekişli ülke kategorisinden üçüncü aşama olan yenilikçilik çekişli ülke kategorisine geçiş evresinde olan ülkeler kapsamındadır. Kendisi ile aynı aşamada yer alan ülkelerle kıyaslandığında ülkemiz, genel olarak aynı düzey ülkelerle paralel bir seyir izlemekle birlikte Türkiye pazar büyüklüğünde önemli bir ayrım göstermektedir. Söz konusu ülkelere kıyasla daha büyük bir iç ve dış pazara sahip olan ülkemizin bunu avantaja çevirmesi önem arz etmektedir. Sağlık turizmi için dış pazar olarak birçok hedef ülkenin dışında önemli sayıda diaspora kitlesi olan Türkiye bunu avantaja çevirecektir. Diğer tüm alt endekslerde genelde ortalamaya yakın puanlara sahip olan ülkemizin işgücü piyasası etkinliği ve yüksek eğitim ve öğretim alt endekslerindeki performansı aynı düzey ülkelere göre zayıf kalmaktadır. Arjantin, Rusya, Brezilya, Macaristan ve Polonya gibi 20 ülkenin daha bulunduğu bu ara aşamada söz konusu ülkelerin ortak özellik olarak en zayıf olduğu alt endeksin yenilikçilik alt endeksi en başarılı oldukları alt endeksin ise yine ortak şekilde sağlık ve temel eğitim olduğu görülmektedir.

Ancak aynı sistematik üzerinden sağlık sektörünün rekabet gücünü değerlendirdiğimizde sonuç ülkemiz lehine daha pozitif çıkabilecektir. Her ne kadar bu düzeyin iki kriterinden biri

olan innovasyon açısından yetersiz olsak dahi özellikle özel sektörde sağlık tesisi işletmeciliği konusunda yeterli ve yetkin olduğumuz düşünülebilir. Ayrıca sağlık sektöründe öncü görülen ülkelere kıyasla çok daha az maliyet ile benzer ya da daha yüksek memnuniyet düzeylerinin yakalanmış olması, bekleme süresinin yokluğu/kısalığı gibi konularda Düzey 3 ülkelerinden çok daha ileri olduğumuz verilerle sabittir. Sağlık sektörü özelinde Çek Cumhuriyeti, Portekiz, İspanya, Yunanistan gibi ülkelerden daha üst düzeyde hizmet ürettiğimiz değerlendirilebilir.

Rekabet Edebilirlik

Avrupa ekonomileri geçtiğimiz birkaç sene içinde birçok zorlukla yüzleşmek zorunda kalmıştır. Avrupa, bir taraftan küresel ekonomik krizin zorluklarını atlarken bir yandan reformasyon süreci yaşamaktadır. Tüm bu sorunlara rağmen bazı Avrupa ülkeleri hala dünyanın en rekabet edebilir sağlık hizmeti sunan ülkeleri arasında yerini almaktadır. Norveç, Danimarka, Almanya ve Belçika gibi ülkeler sağlık sisteminde güven unsuru ön plana çıkan ve vatandaşları tarafından pozitif sağlık sistemi olan ülkelerdir. Ancak sağlık hizmeti sunumu ile sağlık turizmi hizmeti sunumu her zaman paralel gitmemekte daha önceki bölümlerde açıklandığı gibi ek faktörler sağlık turizmi kapsamında devreye girmektedir. İskandinav ülkelerinden ileri yaşlı birey oranının yüksekliği önemli bir sorun iken Almanya kendi vatandaşları dışındaki kişiler için yüksek fiyatlı hizmetleri ile sağlık turizminde sorun yaşamaktadır. İngiltere ise bekleme süreleri açısından kabul edilemez düzeylere çıkmıştır ve sunulacak hizmetin denizaşırı kişilerden önce kendi vatandaşına sunması baskısı ile karşı karşıyadır.

ABD ise yeniden yapılandırılan sağlık sistemine rağmen artan sağlık harcamaları maliyeti nedeniyle sektörel sıkıntı çekmektedir. Ülke vatandaşlarının önemli bir kısmı tamamlayıcı ek sigorta poliçesi yaptırdıklarında dahi kapsayıcı bir hizmet alamamaktadır. Buna bağlı olarak ülke dışına sağlık hizmeti almak için en fazla çıkış bu ülkeden olmaktadır. Ancak sağlık turizmi açısından dünyanın önde gelen rekabetçi sağlık sektörleri listesinde ABD halen en başlarda yer almaktadır. Özellikle sağlık hizmetleri işletmeciliği ve innovasyon açısından en ileri düzey ülke pozisyonunu sağlık sektöründe korumaktadır. Bu nedenle sağlık turizminin en çok tercih edilen ülkelerden biridir.

Önceden olduğu gibi Asya ve Pasifik Bölgesi dünyanın en hızlı büyüyen bölgesi konumundadır ve bölgedeki birçok ülke son yıllarda Küresel Rekabet Edebilirlik Endeksi'nde önemli ilerlemeler kaydetmişlerdir. Aynı şekilde sağlık turizmi kapsamında da özellikle Singapur, Malezya, Güney Kore, Tayland ve Hindistan yüksek performans sergileyerek başarılı sonuçlar almışlardır. Ancak Singapur ve kısmen Malezya bir kenara bırakıldığında diğer ülkeler sağlık sektörü açısından Düzey 2 seviyesinde rekabet unsurlarını kullanmakta hatta fiyatı bir rekabet unsuru olarak kullanan ülkeler Düzey 1 bazında rekabet etme gayreti göstermektedirler.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerden sağlık turizmi kapsamında hasta bekleyen ülkelerin Düzey 1 ve Düzey 2 seviyesindeki yapılanma ile rekabet edebilmeleri mümkün görülmektedir. Bireysel sağlık; fiyat, lokasyon, kültürel doku, makro finans gibi faktörlerle ölçülemeyecek kadar kişiye özgün ve uç boyutta önceliklidir.

Nitekim ABD pazarından hasta beklentisi içinde olan Orta ve Güney Amerika ülkeleri, ülkenin rekabet düzeyi ve gelişmişlik kriterlerinin ötesinde bağımsız bir küçük alanmış gibi davranmakta

ve işletmeler bazında yüksek rekabet düzeyleri tanımlamaktadırlar. Bu bölge ülkeleri ülkemizin Batı Avrupa ülkelerinden aldığı diaspora sağlık turizmi hastaları gibi ABD üzerinden hasta alabilmektedirler Bu grup hasta davranışı kültürel köken nedeniyle tercih edilen gıda, giyim dışında sağlık sektöründe de belirleyen olarak devam edecek gibi görünmektedir. Gittikçe azalması beklenen bu etkenin fiyat farklılıkları ve teknolojik benzeşmeler nedeniyle daha uzun süreler devam edeceği kolaylıkla öngörülebilir.

Türkiye'nin Ülke Profili ve Karşılaştırma

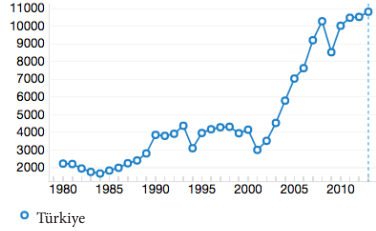
GCI (Global Competitiveness Index) skorlarında ülkemizin en yüksek puanı aldığı başlıklar son yıllarda sağlık alt başlığında olmaktadır. Ülkemiz sağlık alt başlığında 7 üzerinden 6.6 skor almıştır. Şekil.2'den de görüleceği üzere tüm faktörlerin ortak gösterildiği genel radar grafikte de açıkça görüldüğü gibi diğer başlıklar arasında sağlık ile ilgili okla işaretlenmiş olan 4 nolu indikatör belirgin şekilde öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak rahatlıkla Türkiye'nin sağlık turizminde global rekabet gücü yüksek bir oyuncu olduğu söylenebilir.

Türkiye	
Ana Göstergeler	
Nüfus (Milyon)	76.5 (i)
GSYH (Milyar Dolar)	827.2 (i)
Kişi Başına GSYH (\$)	10815.46 (i)
GSYH (SGP) dünya genelindeki %'lik payı	1.35 (i)

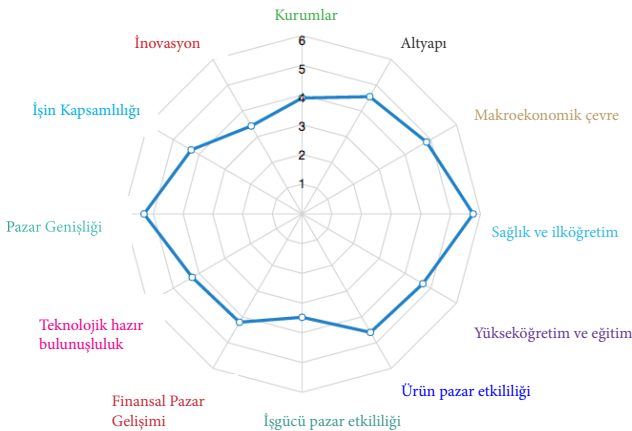
GDP per capita, US\$
US\$, 1980-2013

\$10,815.46 2013

\$ cinsinden kişi başına gayrisafi yurtiçi hasıla

Performans Değerlendirmesi

Şekil.2. Türkiye'nin Global Rekabet açısından değerlendirilmesi

Küresel Sağlık Turizmi Rekabet İndeksi (Global Healthcare Tourism Competitiveness Index)

Küresel Rekabet Edebilirlik Endeksi (Global Competitiveness Index (GCI)) bir ülkenin değişik alanlardaki reformları ile geliştirilebilecek olan ulusal rekabet gücünün, ülkelerin uzun dönemli üretkenliğini nasıl etkileyeceğine dair araştırmalar yapmayı hedef edinmiştir. Ancak sağlık turizmi özelinde ülkelerin ayrı bir kriter listesi üzerinden değerlendirilmesi ve bu bağlamda listelenmesi daha doğru olacaktır. Medical Tourism Association tarafından yapılan bir Medical Tourism Index listesi olmasına rağmen uygulamanın tamamen çıkar amaçlı olması objektivite kriterleri açısından tereddüt doğurmakta ve aynı zamanda sağlık turizmi sektörünün sadece tıp turizmi ayağını değerlendirmesi nedeniyle ciddi eksiklikler taşımaktadır. Bu bağlamda Küresel Sağlık Turizmi Rekabet Endeksi (Global Healthcare Tourism Competitiveness Index (GHTCI)) hazırlanması bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Rekabet Edebilirlik Endeksi 2005 yılında yayımlandığından bu yana artan sayıda ülke ve kurum tarafından ulusal rekabet gücü konusunda kıstas olarak göz önünde bulundurulmaktadır. Endeksin net yapısı her ülkenin ulusal rekabet gücünü, zayıf ve güçlü yönlerini belirlemede yardımcı olarak politika reformları süreçlerinde yol gösterici olmaktadır. Benzer bir yapı ülkelerin sağlık turizmi hedeflerinde yol gösterici olabilir.

GHTCI geliştirilirken ana kategoriler olarak

- Sağlık verileri(Health data resources)
- Doğal kaynaklar (natural resources),
 - İnsan kaynakları (human resources),
 - Kültürel ve tarihi kaynaklar (cultural and historical resources),
 - Kurumsal altyapı ve mevzuat içeriği (Basic infrastructures and legislations)
 - Teknolojik kaynaklar (technological resources) ve
 - Bilimsel kaynaklar (scientific resources) kullanılabilir.

Alt başlıklar olarak ise ülkenin geleneksel turizm kapasitesi, sağlık teknolojileri kullanımı, sağlık bilimleri fakülteleri, tıp fakülteleri, uluslararası sıralamada tıp fakültelerinin yeri, tıbbi bilimsel başarı gibi kriterlerin yanına sağlıklı yaşam ve kamu sağlığı başlıklarında detaylandırılmış kriterlerin konulması sağlık turizmi rekabet indeksi geliştirmede önemli başlıklar olarak kullanılabilir.